

КИР БУЛИЧОВ КЛАДЕНЕЦЪТ НА МЪДРОСТТА

Част 0 от „Велики Гусляр (разкази)“

Превод от руски: Мария Николова, 1978

chitanka.info

Корнелий Удалов сънува пришълец.

— Слушай, Корнелий — каза той. — Ние в Галактиката знаем, че ти си много благоприятно настроен към космическата дружба.

— Да — съгласи се Корнелий. — Вярвам във възможността за контакти и според силите си...

— Чакай — прекъсна го пришълецът. — Времето ми е съвсем малко. — Пришълецът беше обкръжен със светлосиньо сияние и поради сиянието беше трудно да се различат неговите форми.

Корнелий разбираше, че срещата става насън, но не бързаше да се пробуди, обичаше да разговаря с непознати хора.

— Ние в Галактиката се посъветвахме — продължи пришълецът, като прелетя по-близо и включи Удалов в границите на своето сияние. — И решихме, че ти отговаряш най-много на изискванията ни. Сам разбираш.

— Разбирам — каза Удалов.

— И ето от благодарност за твоите минали и бъдещи заслуги ние те даряваме с дарба. От космически мащаб. Но съм длъжен да те предупредя, че тази дарба е изпитание за цялата планета, за цялото човечество. Ако успееш да се възползуваш от нея, значи човечеството е дорасло. Ако не — ще се наложи да се почака.

— А защо вашият избор падна върху мене? — попита Удалов от скромност.

— Аз казах: за заслуги. И освен това в Гусляр самият ти си, както се казва, типичен обикновен човек.

— Аз ли? — попита леко обиден Удалов.

— Няма значение — отвърна пришълецът. — Бързам. Енергията свършва. За времето, през което се намирам в телепатична връзка с тебе, се наложи да изключим светлината на двадесет и три планета. Така че приемай дара и довиждане. В случай че не се справиш, кажи само на глас „играта е свършена“. И всичко пак ще отиде на мястото си.

Удалов не успя да протегне ръце за подаръка — светна мълния и той се пробуди.

Беше ранно утро. През прозореца се виждаше, че вали дъжд. До него Ксения спеше и въздишаше насън. Интересно, помисли си Удалов, чула ли е разговора ни? Някъде през три стени зазвъня будилник. Пет и половина. Старецът Ложкин става, играе утринната си

гимнастика и храни птичките. А може да е сън като сън? Може и да не е имало пришълец?

Удалов измъкна ръцете си изпод одеялото. Бяха празни. Никакъв дар.

— Глупости — каза си Удалов и отново заспа.

Втори път отвори очите си в седем и половина. Синът му Максимка се готвеше за учителите. Ксения шетаеше из кухнята.

— Научи ли си уроците? — запита тя сина си. — Вчера пак тичахте със Сашко подир топката до вечерта.

— Не са ни предавали никакви уроци — отвърна Максим Удалов, който много приличаше на баща си по чипия нос, по цвета на пшеничните коси и по склонността към излишно фантазиране.

— Как тъй не са ви предавали? — сърдеше се Ксения. — Видях в бележника ти. Кому предадоха по история за бунта на стрелците?

— За бунта аз си го знам — каза Максим.

— Да бих могла да проверя, господи! — отвърна Ксения. — Така бих те разкарвала по материала — отпред назад и отзад напред. Но имам много работа. Шетане.

— Ксения, събуди ме — изропта Удалов. — Днес на работа трябва да ходя чак в единадесет. Още вчера ти казах.

— Все едно, ставай — отвърна Ксения, която лесно пренасяше раздражението си от един член на семейството върху друг. — Колко пъти те моля да поправиш ключалката в антрето. Един прекрасен ден всички ни ще отмъкнат и ти няма нищо да забележиш. Синът ти пак не си е научил уроците. Не знае нищо за бунта на стрелците.

— Е, но все пак повече от вас — отвърна грубо Максимка. — Вие даже не знаете, че Суворов го е потушил.

— Здравата съм забравил историята — призна си Удалов.

И изведнъж нещо в мозъка му щракна. Пред очите му като че възникна отворена страница от учебник. Удалов погледна страницата и каза съвсем спокойно:

— Лошо ви учат, сине, щом Суворов е потушавал въстанието на стрелците. Особено като се има предвид, че зад гърбовете на стрелците е стояла царица София, голямата сестра на Петър Първи, и княз Голицин, нейният главен пълководец. Пък и Суворов се родил чак през 1730 година, та не е могъл да вземе никакво участие в това въстание.

Като каза това, Удалов спусна краката си от постелята и се изправи. Синът му Максимка тъй си и замря, както си стоеше до вратата. Ксения погледна от кухнята с капака на тенджерата в ръце, и попита:

— Това знаеш ли го или го погледна отнякъде?

— Знам го — каза Удалов. — Паметта ми е добра. Максимка, бързай за училище и в бъдеще не лъжи баща си. Той ще ми каже, Суворов...

— Ела на масата — каза Ксения. Раздразнението ѝ се беше изпарило. — Кашата ще изстине.

— Сънувах чуден сън — започна Удалов, докато си наливаше мляко в кашата. — Яви ми се космически пришълец и ми каза: „Вземи, другарю Удалов, необикновен дар за твоите прогресивни дела.“

— Ще се побъркаш ти с твоите пришълци, Корнюша — съжали го Ксения — А какъв беше дарът ти?

— Там е работата, че не зная. Събудих се, а дар няма.

— Тъй си е. Вчера например сънувах танк. А на него виси съседското бельо. Сигурно също значи нещо.

— Сигурно — съгласи се Удалов разочаровано. Жал му беше за такъв рядък сън.

— Между впрочем вчера донесоха сметката за електричеството. Пак две и четиридесет и две. Като си помислиш само колко енергия гълта хладилникът!

— Две и четиридесет и три — поправи я машинално Удалов. — А за да може пришълецът да проникне в моето съзнание, му се наложило да остави няколко планети без светлина.

— Две и четиридесет и две — упорствуваше Ксения. — Гледах я.

— Ами, две и четиридесет и три.

— Ти да не си решил да ми се подиграваш? Веднага щом получих сметката, я сложих в кутията. Кога успя да я видиш?

— Не съм виждал твоята сметка — искрено се обиди Удалов. — Просто тъй ми се стори, че е две и четиридесет и три.

— Добре, чакай да видим.

Ксения извади иззад огледалото на скрина красива кутия, работа на федоскинските художници, с нарисувана върху капака тачанка, която им бяха подарили за сватбата съучениците на Удалов. Отвори я и взе отгоре синкав лист — сметката за електричеството.

— Ето каза тя. — Полюбувай се.

Но не даде листа на мъжа си, защото видя, че на него е написано: „Две рубли и четиридесет и три копейки“.

— Бъркал си — каза тя убедено.

— Не съм бъркал, а се досетих — отвърна Удалов.

— Бъркал си. Ревнуваш. Проверяваш къде си пазя писмата.

— Дотрябвала си някому — отвърна Удалов.

— Някога все съм дотрябвала. Коля Семенихин какви предложения ми правеше!

— Че този Коля вече от двадесет години те е забравил.

— А защо ме забрави? Защото на тебе посветих най-хубавите си години.

Ксения прекара ръце по широките си бедра и заплака.

— Хайде, хайде — рече Удалов, като се приготвяше бързо за работа. — Хайде стига, какво пък чак толкова...

Удалов отиваше на работа, без да бърза. Наложил се да тръгне от къщи по-рано, отколкото предполагаше, и затова избра далечен път към стройкантората — по крайбрежната улица, покрай черквата, покрай къщата на търговците Анучкини от осемнадесети век, през пазара — септемврийски, разнообразен, весел.

По пътя Удалов мислеше за събитията, довели Петър Първи на власт. По-рано не му се беше случвало да мисли за това, все нямаше време. А сега разбра, че за съжаление знае малко, извънредно малко, само в обема на училищния учебник. И много му се искаше да разбере ролята на болярина Шакловити, но учебникът не съобщаваше почти нищо за тази роля.

Край Удалов децата бързаха за училище. Корнелий настигна едно момиченце, погледна тънката му блестяща чантичка от изкуствена кожа и произнесе на глас:

— Афър морнинг тий ай гоу ту скуул.

И при това го произнесе с повече или по-малко правилно произношение.

— Какво? — попита момиченцето, като се обърна. — Вие също ли сте на този урок?

— На него съм — призна Удалов. И почервеня от неочакваната лъжа. В училище той беше учил немски, а после не бе се занимавал с езици. И странното беше не това, че произнесе английско изречение и

че знаеше, че е английско. Изречението можеше да е чул и запомнил случайно. Бедата беше в друго: Удалов знаеше целия учебник по английски език за петите класове на средните училища. Съвсем целия и при първо поискване можеше да процитира коя да е страница, включително и данните от книгоиздателството, поместени на последната страница: тиража, името на коректора и датата, на която е предаден учебникът за печат.

По-късно, размишлявайки върху събитията, Удалов даже се учудваше как по онова време не се е досетил, че именно това е космическият дар. Но не се досети. Учуди се и продължи по-нататък.

На скамейката пред техникума стояха бъдещи работници по реката и зубреха тригонометрия. В главата на Удалов нахлуха тангенс и други функции и веднага се смесиха с изчерпателни сведения за приготвяне на блюда с брашно, защото от съседния дом излезе дебела жена с готварска книга в ръце.

„Гледай ти — помисли Удалов. — Какво само не ми идва наум!?“

При входа на пазара върху разклатена масичка лежеше купчина бели книжки. Редом с тях в розова сапуниера — дребни пари. Върху бялата книжка беше изобразена древна царица, а надписът гласеше „Тайната на златната гробница“. Много хора на излизане от пазара се спираха край масичката и купуваха книжката с надеждата, че в нея се разказва за шпиони. Миша Стендал, познат на Удалов работник от местния вестник, също си купи книжката за златната гробница и като кимна на Корнелий, го попита:

— А вие няма ли да си я вземете?

— Не се интересувам от археология — отвърна високо Удалов.
— Скучничко е изложено.

— Граждани! — прекъсна продавачката Удалов. — Купете си новия роман за тайните на Египет! Кой е убил Нефертити? Загадката на стария дом край брега на река Нил!

— Ето — каза поучително Стендал. — Малко четете, Корнелий Иванич.

— Чета колкото мога — отвърна Удалов с достойнство. — Не помалко от другите. А този труд има по-друг характер. За специалисти.

— Той не знае — каза продавачката. — Тази книжка получихме днес през нощта. Пък и аз стоя тук от петнадесет минути. Има хора, които си измислят какво ли не само за да ти развалят настроението.

— Тъй ли! — възмути се Удалов, губейки контрол над себе си. — Отворете вашата тайна на страница... да речем, на страница сто и тридесета. Отворихте ли я? Започвам от единадесетия ред отгоре.

Стендал запрелисти страниците. Наоколо се заспираха любопитни.

„Тук, на север от столицата — полузатворил очи, нареждаше Удалов, — бяха намерени украшения с имената на други царе и царици: в ограничено количество Аменхотеп IV, в голямо количество Семнох-ке-ре, по-нататък на неговата жена Ми-йот, Тут-анх-йота, на неговата жена Анес-ем-йот. Обаче заедно с щитчето Неф-ер...“

— Спрете! — изкрещя Стендал. — Вие фокусник ли сте?

— Миша — отвърна Удалов с укор. — Вие ме познавате. Всяко куче в града ме знае.

Удалов се обърна за подкрепа към населението. Наоколо стояха много хора, държаха в ръцете си разтворените на сто и тридесета страница бели книжки и мърдаха устни, проверяваха Удалов.

— Я — каза плешив чичо в куртка. — Прочети ни от страница сто и двадесета, и то от най-горе. Може ти специално да си заучавал сто и тридесета.

— Откъдето щете — съгласи се Удалов, — само че работата не е в това...

— Чети, чети — хората започнаха да търсят сто и двадесета страница.

— Вие да си бяхте платили книжките, а то кориците са бели, всички пипат, кой ще ги купи след това? — нареждаше продавачката, но никой не я слушаше.

— „го“ — каза Удалов, — това е пренесено от страница сто и деветнадесет, „го за Ре Кийа“, с добавка: „много години живя тя!“

— Правилно, точно тъй и още как е тъй! — изпадна във възторг човекът в куртката, извади от джоба на брича си червена ябълка и я протегна към Удалов. — Яж, не се свени! С твоите таланти ти трябва да учиш.

— Благодаря — каза Удалов стеснително. Той изведнъж видя себе си отстрани. Стои началникът на градската стройкантора на входа на пазара и дрънка за древната Обединена арабска република. Засрами се.

— Корнелий Иванич — каза Стендал, като догонваше забързалия Удалов. — Трябва да поговоря с вас.

Гласът на опомнилата се продавачка се носеше след тях:

— Купете си новия детектив за тайните на саркофазите! Кой е убил Нефертити и нейния мъж? Днес го получихме от Москва!

Стендал не успя да хване Удалов за лакътя, тъй като нови събития отвлякоха вниманието му. По улицата, вдигнали до един глави към кубетата на черквата „Света Петка“, вървеше група чуждестранни туристи, толкова редки във Велики Гусляр. Групата се състоеше предимно от възрастни дами с побелели, красиво навити букли и с шапки, украсени с изкуствени цветя.

Мъжете на тези жени, задокеански пенсионери с бодър вид, бяха увесили фотоапарати „Полароид“ и „Кенон“

Туристите разговаряха оживено. Удалов ядеше червената ябълка и не мърдаше от мястото си, защото разбираше всичко. До последната дума. И дори знаеше дума по дума съдържанието на англо-руските разговорници, които стърчаха от задните джобове на чужденците. Туристите разговаряха, възкликаваха.

— Дявол да го вземе, що за порядки!

— Великолепна варварска архитектура!

— Боже мой, колко е влажно това градче!

— Мисиз Хенри, вие само погледнете този туземец с ябълката в уста. Ще ме умори! Каква славянска непосредственост!

— Дявол да го вземе, що за порядки! Време е да се закусва, а кой знае къде се е дянала преводачката?

— Тази църква би изглеждала изумително на фона на Нотр Дам дьо Пари!

— Що за безобразие! Ние плащаме пълноценна валута, а преводачката кой знае къде се е дянала!

— Ах, какво говорите!

— Вие само погледнете този туземец с ябълката в уста!

Изведнъж Удалов разбра, че туземецът е той. Обхвана го негодувание. Направи крачка напред и каза с приятен бруклински акцент:

— Извинете необразования туземец, но ако свиете наляво, ще излезете точно пред хотел „Вологда“.

— Ах! — каза мисиз Хенри. — Извинете, какво казахте?

— Той се изрази не по-малко ясно от президента — каза мъжът й. — Да го послушаме и да тръгнем наляво. Извинете, сър!

Цялата група се обърна послушно след мъжа на мисиз Хенри и само нисък турист, с къдрави, напомадени коси, остана на мястото си.

— А вие защо стоите? — го попита Удалов. — Ах, да, разбира се, вие сте порториканец и не разбрахте всичко.

Удалов премина небрежно на испански и повтори инструкцията на родния език на порториканеца.

— О, благодаря, синьоре! — възкликна туристът. — Не винаги разбирам, когато се говори английски бързо като вас.

И като размаха полите на дългото си пясъчно-бежово сако, туристът се спусна да догони групата.

Свивайки зад ъгъла, мисиз Хенри каза на мъжа си, надявайки се, че Удалов вече не чува.

— Тук не можеш да се разминеш от агенти на ГПУ. Мисля, че го видях край „Национал“ в униформа на генерал-лейтенант.

Удалов чу и се усмихна с горчива, снизходителна усмивка.

Стендал най-послед дойде на себе си дотолкова, че да може да отвори уста и да попита:

— Корнелий Иванович, защо никога не сте казвали...

— Че какво има за казване — отвърна Удалов. Той махна с ръка и бързо закрачи към кантората, за да обмисли по пътя събитията и да вземе решение. Бързото му въображение вече си представяше: той, Корнелий, като главен преводач в „Интурист“. Ето го, посреща самолет на шереметиевското летище, от самолета излизат високи негри.

— Здравейте — им казва Удалов на езика сухи.

След негрите се показват жители на Републиката на Малдивските острови.

— Добре дошли — им казва Удалов ма туземния островен език.

Прибягват по стълбата японски деца с бели жеравчета в ръчичките си.

— Поздравявам ви с пристигането — им говори Удалов на езика на Страната на Изгряващото Слънце.

А отзад вече притичва голям началник от Международния отдел.

— Другарю Удалов — вика той с неестествен глас. — Другарю Удалов, ето вашия дипломатически паспорт, сядайте веднага в самолета. Нужни сте в Адис Абеба. Там е намерен надпис на непознат

на науката език. Организацията на обединените нации настоява за вашата кандидатура.

Лети Удалов към Адис Абеба. Черна Африка се разстила под крилото. Слонове и носорози вдигат любопитни очи и изпращат самолета с мучене и дружни викове. А лично държавният глава на Етиопия чака на летището, съпроводен от етиопските академици.

— Как летяхте — пита той Корнелий.

— Благодаря — отвърща Удалов на етиопски.

И назначават го там посланик, или дори съветник, в една африканска страна, националния език на която не знае никой на света освен Удалов...

„Диметилфталат — осем грама — се появи мисъл в мозъка на Удалов — воден разтвор на амоняк... но какво търси тук воден разтвор на амоняк!“

Удалов вдигна очи и видя в отворения прозорец на аптеката аптекаря Савич, който пишеше нещо в дебел аптекарски бележник.

— Лекарства ли откривате? — попита Удалов.

— Да, спомних си нещо.

— А, воден разтвор на амоняк — шегува се Удалов. — Как ви се струва?

— Воден разтвор на амоняк — повтаря Савич и очите му се закръглиха от учудване. — Аз какво, на глас ли мислех?

— Как да ви кажа... — отвърна Удалов и забърза нататък. По това време главата му беше пълна със знания, придобити мимоходом за два часа. И Корнелий започна да разбира, че неговата лична памет няма нищо общо тук. Създаваше се много по-сложна ситуация. По някакъв начин той беше придобил способността да попива като гъба писмена информация, близо до която се окажеше. И за това съвсем не беше нужно да отваря книгите, или да наднича в чужди бележници. Просто трябваше да се окаже наблизко. Можеше например да сложи край себе си няколко учебника и след секунда Удалов знаеше какво е написано в тях, до последната запетайка.

— Любопитна дяволия — каза си Удалов, — а ако ми се пръсне главата?

За щастие в този момент Удалов мина край павилиона „Съюзпечат“.

Той погълна съдържанието на всички вестници и списания, които лежаха на щанда, или бяха овесени от страни. В това число и на самия оня брой на списание „Здраве“, в който се говореше, че нормалният човек използва най-много един процент от своя мозък. Останалите клетки бездействуват и са готовани, напразно консумират храни и витамини.

— Аха — каза си Удалов и се спря сред улицата. — Всичко е ясно. Това е дарът. Значи не е било сън, а фантастична реалност. Как така аз с моите нови способности не се сетих за такова очевидно нещо? Срам и позор.

А щом сияещият пришълец е казал истината, то трябва да умееш правилно да употребяваш дара. Той трябва да бъде прилаган в полза на човечеството и по такъв начин да способствува за междузвездната дружба и за взаимното разбирателство.

Каква следваща крачка трябва да предприеме разумният човек, който, ако поиска, може да стане утре академик или поне член-кореспондент на Академията на науките? Да отиде в библиотеката? Не, не си струва. Без да искаш, там можеш да усвоиш всякакви глупости, че дори и деветдесет процента от мозъка няма да се справят. Да се отдадеш в ръцете на медицината? Жалко за свободата.

А между това краката — независимо от мислите — носеха и носеха Удалов напред и го доведоха до вратите на стройкантората. Ръцете сами отвориха вратата, а езикът сам поздрави присъстващите сътрудници. А тъй като главата на Удалов беше заета със странични мисли, то в отговор на въпроса на счетоводителя да се закрият ли ведомостите на трети участък, Удалов отговори неясно: „Академията на науките знае по-добре“, и премина зад преградката в кабинета.

Блазнеше го дипломатическата кариера. Черна кола „Волга“ пред входа на резиденцията, почтителни чужденци с коктейли от уиски в изнежените пръсти и техните секретарки с дълги рокли с деколтета. Искаше му се да изпита себе си в космическата програма. „Само вие, професор Удалов, можете да ни подскажете дали следва да при качим към тази ракета трета степен.“ А наоколо стоят герои-космонавти и чакат отговора. Та от отговора на Удалов зависи дали те ще летят на Марс, или ще се наложи да почакаат. Или може още да се разгадаят тайните на древните цивилизации и да се разбере съществувала ли е Атлантида, или само са си я въобразявали. Такъв път водеше към тих

академичен кабинет и безплатни карти в почивен дом за видни мислители. Е, и, разбира се, към международни конгреси...

Не, реши най после Удалов. Няма да бързаме с публикуването. Не е изключено утре всичко да мине и да станеш за смях. През обедната почивка ще отида в техникума и ще усвоя цялата висша математика. Никога няма да е излишна. След това ще отида в музея да видя какво има там за Петър Първи. Точно тъй.

— Вие при мене ли сте дошли? — попита той, като вдигна глава.

— Вече петнадесет минути се стараем да привлечем вашето внимание, Корнелий Иванович — отговори мъж с шоколадени очи, боксьорски нос и жълта вносна чанта.

— Дори нещо повече — подкрепи го дребничък старец. Старецът беше с очила и стъклата на очилата бяха толкова дебели и силни, че в тях се виждаше само десетократно увеличеният син ирис с червени жилчици. Старецът също държеше в ръцете си жълта вносна чанта.

— Аха, пристигнахте — каза Удалов. И в същия този момент той знаеше съдържанието на дебелите чанти — до последното редче. Там имаше главно ведомости, справки, фактури и чисти бланки от кооперациите, доставящи на стройкантората железария, ключалки, ключове и всякакви дреболии.

Гостите седнаха срещу Удалов и мъжът с боксьорския нос каза:

— Времето днес е хубаво, Корнелий Иванович.

Времето беше лошо, ветровито, мрачно, облачно. Слава богу, че поне дъждът спря. Удалов се съгласи с гостите и през това време изучи всички книжа, които бяха в джобовете на мъжа. И разбра, че може да стане велик ревизор на съвременността, изключителен ревизор, когото поради знаенето на езиците ще пращат в командировки в съюзните републики, в страните от социалистическия лагер, а може би дори на Запад. На вратата на кабинета му ще има скромна табелка: „Комисар от милицията първи ранг, завеждащ специален отдел по особено важни ревизии К. И. Удалов“.

— Да, времето не е лошо — каза старчето и увеличените жилки под очилата му видимо почервеняха. — А казват, че вие нещо сте недоволен от нас. Незаслужено и обидно.

— Тъй — каза Удалов и почука с пръсти по масата.

— Не, Корнелий Иванович, тъй няма да върви по-нататък — каза мъжът с боксьорския нос и размърда широките си плещи. — Кооперацията се старее, изпълнява и преизпълнява плана, снабдява редовно вашата кантора с висококачествена стока и в отговор — никаква благодарност. Ще се отнесе до градския съвет.

— И до Вологда, ако щете — каза Удалов. Съдържанието на едно от листчетата в горния десен джоб на самото на човека с боксьорския нос го интересува много. Изтриването върху фактурата беше направено грубо, виждаше се и с невъоръжено око.

— Защо така, другарю Удалов? — каза старчето. — Ние носим всички документи със себе си. Излишния метал употребихме за онези ключалки. Привлякохме опитни майстори. Не спяхме денем и нощем. И излиза, че всичко е било напразно? А премията за тримесечието?

— Чакай — прекъсна го спътникът му. — Ако нещо е недоволен, защо по официалните канали? Кажи на мене, аз ще кажа на Порфирич, Порфирич ще го свърши.

— Ще го направя — каза старчето. — Винаги мирно и тихо.

— А райберите се огъват и от повеея на вятъра — каза Удалов. — Ключалките лесно ще отвориш и с вилица. Строителството на почивния дом е провалено. А стоката вие сте продали на черно. Не е ли тъй?

— Не е така — убедено каза Порфирич.

— А три хиляди и осемстотин нечестно придобити рубли поделихте ли помежду си?

— Какви пари? — възмути се старчето. Челото на спътника му неочаквано се покри с пот.

— Колко? — попита той.

— Три хиляди и осемстотин — до копейка. Та всички ваши престъпни сметки и досега са в джоба на панталона ти... Писал си с молив. „Седемстотин и двадесет да се отделят на Порфирич. На Шуров — триста. На Удалов, ако се инати, сто за подкуп.“ Не е ли истина?

Човекът с шоколадовите очи изгуби присъствие на духа. Той скочи от стола и се хвана за джоба.

— Издали са ме! — каза той. Порфирич не мръдна от стола. Порфирич побледня. Побледняха даже очите му.

— Три хиляди и осемстотин? А на мене седемстотин и двадесет? Тъй ли?... Никаква пощада от народа няма да има за тебе, нечестни мошенико, нито на този, нито на онзи свят! — викна той с тънкото, си дрезгаво гласче.

— И заявлението в милицията ще напишем веднага — каза Удалов, като ковеше желязото, докато е горещо.

— Нищо не зная — заяви човекът с боксьорския нос, опитвайки се да сдъвче извадената от джоба записка. Записката беше върху хубава дебела хартия и не можеше да се сдъвче.

— Няма да помогне — каза Удалов. — В десния джоб на Порфирич има подправена фактура за листовата стомана.

— Има — потвърди Порфирич. — По-добре сам ще отида в затвора като невинен съучастник, но и тази змия ще натопя.

— Правилно — одобри Удалов. — Той и по-рано ви е водил за носа.

— Да не сте фосмели! — кресна директорът на кооперацията с натъпкана уста. — Ще се офлача!

— Оплачи се, оплачи се! — предложи отмъстително Порфирич.

— Няма къде да се дене — съгласи се Удалов. — Във вашия джоб има неопровержимо счетоводство.

И виждайки, че трябва да нанесе последния удар и да свали противника с нокаут, Удалов се постара да си спомни какво говорят в такива случаи следователите от филмите. Думите, чути неотдавна, се въртяха в главата му... „Картата ви е бита!“... Не, не е това... „Горе ръцете!“... Нещо такова, почти такова. Аха! И Удалов произнесе със страшен глас, така че редките златисти коси на тила му се изправиха:

— Играта е свършена! Седнете и пишете заявление. Чистосърдечното разкажание е единственото, което може да облекчи вашата участ!

Блесна мълния, замириса на озон, бледен като платно, директорът на кооперацията се отпусна на стола, извади химикалка и с помощта на Порфирич започна да пише признания.

А Удалов усети изведнъж страшна празнота в главата си. Първична, нелепа празнота. Той не помнеше съдържанието на нито едно листче от чантите на кооператорите. Забрави английския и испанския език, не можеше да си спомни нито една тригонометрична

функция. Беше забравил даже отмерените рими на поемата, напечатана в последния брой на списание „Огоньок“.

— Но защо — възкликна той. — За какво?

Кооператорите хвърлиха към него уплашени погледи и още по-бързо започнаха да пишат признанието.

— Сами ще го отнесете в милицията — заповяда им Удалов и без нищо повече да съзнава се устреми към изхода.

По пожълтелите листа отново ръмеше дъждец. Беше тихо и привично. И в ушите на Удалов с яснотата на далечен нощен гръм прозвучаха думите на пришълеца: „В случай че не се справиш, кажи на глас «играта е свършена», и всичко ще се върне на мястото си“.

— Аз не исках! — примоли се, простирайки ръце към небето, Корнелий Удалов. — Това е грешка. Аз мога да се възползувам! Това е случайна грешка.

... Удалов се върна в къщи и до вечерта не промълви нито дума. Отказа да разговаря с Миша Стендал, който го очакваше пред вратата, не яде любимата си супа с кускус. Лежеше с панталони на дивана и тежко преживяваше своята немарливост, която не само му затвори пътя към дипломатическото бъдеще, но лиши и цялото човечество от дружба с развитата Галактика, която можеше да започне веднага...

И едва вечерта, изпил за успокоение сто грама перцовка и произнесъл неразбираемите за домашните му думи: „Може и да разберат, да отменят решението си“, Удалов се приближи до масичката на сина си и го попита:

— Къде е учебникът ти по история?

— А защо, татко? Утре нямаме история. Не са ни предавали урок.

— Глупчо — отговори бащата. — Искам просто да прочета за Петър Първи. И не крий тригонометрията... Човек се учи цял живот... Просто срамно е да се появим в Галактиката с нашата посредственост.

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 42,43/1978 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.